

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

B. Kanun'un 18. Maddesiyle 2918 Sayılı Kanun'un 90. Maddesinin Birinci Fıkrasına Eklenen İkinci Cümle ile 90. Maddesine Eklenen İkinci Fıkranın İncelenmesi**1. Maddenin Birinci Fıkrasına Eklenen İkinci Cümle****a. Genel Açıklama**

26. Mali sorumluluk sigortası, sigortanın konusunu oluşturan riskin gerçekleşmesi halinde sigortayı yaptıran kişinin hukuken sorumlu tutulabileceği tazminatın sigorta şirketi tarafından teminat miktarı ile sınırlı olarak ödenmesini güvence altına alan sigorta türüdür. Anılan sigorta, sigorta kapsamındaki riskin gerçekleşmesi ve zararın doğması halinde, zarar gören kişilerin tazminat alacaklarını teminat altına almanın yanında sigortayı yaptıran kişi bakımından da güvence sağlamaktadır. Söz konusu sigorta ihtiyarı ya da zorunlu nitelikte olabilmektedir.

27. 2918 sayılı Kanun'un 85. maddesinde bir motorlu aracın işletilmesinin bir kişinin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına sebep olması halinde işletenin ve bağlı olduğu teşebbüsün sahibinin söz konusu zararları tazminle yükümlü olduğu hükme bağlanmıştır. Karayolunda motorlu taşıt işletilmesinden doğan bu hukuki sorumluluk, haksız fiilden doğan sorumluluk niteliğinde olup kusursuz sorumluluk türü olan tehlike sorumluluğunun özel bir türü şeklinde düzenlenmiştir.

28. Bu kapsamda ülkemiz tarafından 26/6/1974 tarihinde imzalanan ve 4/11/1999 tarihli ve 4477 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunan Motorlu Taşıtlar Zorunlu Mali Sorumluluk Sigortasına İlişkin Avrupa Sözleşmesi, 15/2/2000 tarihli ve 23965 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu karar ile onaylanmıştır. Anılan Sözleşme'nin 1. maddesinin (1) numaralı fıkrasında akit tarafların motorlu taşıt işletilmesi sebebiyle zarar gören kişilerin tazminat taleplerinin kurulacak zorunlu sigorta sistemi yoluyla teminat altına alınmasını taahhüt ettikleri belirtilmiştir. Sözleşme'nin 10. maddesinin (1) numaralı fıkrasında motorlu taşıtın sigorta ettirilmesinden sorumlu kişilerin tespit edilmesi gerektiği ve Sözleşme'ye Ek Hükümler'in 3. maddesinin (1) numaralı fıkrasında da sigortanın, sigorta edilmiş taşıtın sahibinin, zilyedinin ve sürücüsünün mali sorumluluğunu teminat altına alması gerektiği kurala bağlanmıştır.

29. Motorlu taşıtın işletilmesi sebebiyle meydana gelen ölüm, yaralanma ve eşya zararından dolayı ilke olarak işleten sorumlu olup bu zararı tazmin etmekle yükümlü ise de bu zararların tazmin edilebilmesinin, işletenin ekonomik gücüne bağlı olduğu açıktır. Bu durumun hakkaniyete aykırı sonuçlara yol açabileceğini öngören kanun koyucu, zorunlu mali sorumluluk sigortası yaptırma yükümlülüğünü düzenlemiştir.

30. 2918 sayılı Kanun'un 91. maddesinin birinci fıkrasında karayolunda motorlu taşıt işletenlerin, bu Kanun'un 85. maddesinin birinci fıkrasına göre olan sorumluluklarının karşılanmasını sağlamak üzere mali sorumluluk sigortası yaptırmaları zorunlu kılınmış ve anılan maddenin beşinci fıkrasında geçerli teminat tutarları üzerinden zorunlu mali sorumluluk sigortası bulunmayan araçların trafikten men edileceği hükme bağlanmıştır.

31. Kanun'un 101. maddesinin birinci fıkrasında ise zorunlu mali sorumluluk sigortasının Türkiye'de kaza sigortası dalında çalışmaya yetkili olan sigorta şirketleri tarafından yapılacağı ve bu sigorta şirketlerinin anılan sigortayı yapmakla yükümlü oldukları belirtilmiştir.

32. Kanun koyucunun tehlikeli faaliyet olarak nitelendirdiği motorlu taşıt işletilmesi fiili, bir taraftan işletene menfaat sağlamakta diğer taraftan ise üçüncü kişileri, bu taşıtın işletilmesi sebebiyle zarara uğrama riskine maruz bırakmaktadır. Zorunlu mali sorumluluk sigortasının amacı da işletenin motorlu taşıtın işletilmesindeki menfaati ile üçüncü kişilerin bu motorlu taşıtın işletilmesi sebebiyle uğrayabilecekleri olası zararlarının tazmin edilmesindeki menfaatleri arasında denge sağlamaktır. Zorunlu mali sorumluluk sigortası sözleşmesinin tarafları işleten ile sigorta şirkettir.

33. Sigorta şirketlerinin faaliyet gösterdikleri dalların kapsamında bulunan zorunlu sigorta sözleşmelerini yapma zorunluluğu, 13/1/2011 tarihli ve 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 1483. maddesinin yanı sıra 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu'nun "Zorunlu sigortalar" başlıklı 13. maddesinin (1) numaralı fıkrasının ikinci cümlesinde hükme bağlanmıştır. Anılan fıkranın birinci cümlesinde ise zorunlu sigortaların kamu yararı bakımından gerekli görülen hallerde ihdas edilen sigortalar olduğu belirtilmiştir.

34. Kanun koyucu sigorta şirketlerinin zorunlu sigortalar bakımından sözleşme yapmasını zorunlu kılan bu genel kuralların yanı sıra sözleşmenin içeriğine yönelik düzenlemeler de öngörmüştür. Bu kapsamda 5684 sayılı Kanun'un "Sigorta sözleşmeleri" başlıklı 11. maddesinin (1) numaralı fıkrasında "Sigorta sözleşmelerinin ana muhtevası, Müsteşarlıkça onaylanan ve sigorta şirketlerince aynı şekilde uygulanacak olan genel şartlara uygun olarak düzenlenir. Ancak, sigorta sözleşmelerinde işin özelliğine uygun olarak özel şartlar tesis edilebilir. Bu hususlar, sigorta sözleşmesi üzerinde ve özel şartlar başlığı altında herhangi bir yanılığa neden olmayacak şekilde açık olarak belirtilir." denilmektedir.

35. Söz konusu fıkrada yer alan "... Müsteşarlıkça ..." ibaresi aynı Kanun'un 2. maddesinin G) bendine göre Hazine Müsteşarlığını ifade etmekte ise de anılan Müsteşarlık, 10/7/2018 tarihli ve 30474 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan (1) numaralı Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile Hazine ve Maliye Bakanlığı bünyesinde teşkilatlanmıştır. Dolayısıyla sigorta sözleşmelerinin ana muhtevası, Hazine ve Maliye Bakanlığı (Bakanlık) tarafından onaylanan ve sigorta şirketlerince aynı şekilde uygulanacak olan genel şartlara uygun olarak düzenlenmelidir.

36. Sigorta sözleşmesinin ana muhtevasının Bakanlıkça onaylanan genel şartlara tabi kılınmasının amacı, 5684 sayılı Kanun'un 11. maddesinin gerekçesinde, sigorta mevzuatının teknik ve ayrıntılı bilgiler gerektirmesi nedeniyle sigortalı olmak isteyenlerin sigortanın kapsamına ve ilgili diğer hükümlerine ilişkin doğru ve yeterli bilgiye sahip olarak sözleşme yapmasının sağlanması ve böylelikle sigortalının korunması olarak açıklanmıştır. Dolayısıyla sigorta şirketi ile sigorta yaptırmak isteyen kişi arasında yapılacak sigorta sözleşmelerinde sigorta şirketlerinin sözleşmenin güçlü tarafı olduğunu, bu sebeple de sigorta sözleşmesi yapmak isteyen kişilerin kendileri aleyhine buna karşılık sigorta şirketi lehine olan sözleşme koşullarını kabul etmek durumunda kalabileceklerini öngören kanun koyucunun sigorta sözleşmelerinin ana muhtevasının genel şartlar vasıtasıyla belirlenmesini öngörmek suretiyle sözleşmenin zayıf tarafını korumayı amaçladığı anlaşılmaktadır.

b. Anlam ve Kapsam

37. 2918 sayılı Kanun'un 90. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamındaki tazminatların bu Kanun'da öngörülen usul ve esaslara tabi olduğu belirtilmiştir.

38. Anılan fıkranın dava konusu ikinci cümlesinde zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamındaki tazminatlar arasında olan değer kaybı tazminatı, destekten yok sun kalma tazminatı ve sürekli sakatlık tazminatının hesaplanmasına ilişkin esaslar düzenlenmiştir.

39. Kuralla değer kaybı tazminatının trafik kazasına uğrayan aracın; piyasa değerinin, kullanılmışlık düzeyinin, hasara uğrayan parçalarının ve hasar tutarının dikkate alınarak hesaplanması öngörülmüştür. Değer kaybı tazminatı, bir eşyanın haksız fiilden kaynaklı hasar sebebiyle değerindeki azalmayı karşılayan tazminattır.

40. Kuralın belirlenmesine ilişkin esasları öngördüğü bir diğer tazminat türü destekten yoksun kalma tazminatıdır. Bu itibarla kural, destekten yoksun kalma tazminatının ulusal doğum ve ölüm istatistikleri kullanılarak hazırlanan hayat tablosu ve zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında yüzde 2'yi geçmemek üzere belirlenen iskonto oranı esas alınarak hayat anüiteleri ile genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun olarak hesaplanacağını hükme bağlamıştır. Destekten yoksun kalma tazminatı, kişinin haksız fiil sebebiyle ölmesi halinde ölen kişinin maddi desteğinden mahrum kalan hak sahiplerinin bu mahrumiyet sebebiyle talep edebileceği tazminat türüdür. Kuralda yer alan "...ulusal doğum ve ölüm istatistikleri kullanılarak hazırlanan hayat tablosu ..." ibaresinin tazminat hesabına esas oluşturan zarar süresinin belirlenmesini sağlayan bakiye ömrün ve hesap değerlerinin tespiti amacıyla hazırlanan tabloları ifade ettiği anlaşılmaktadır. Bu yönüyle kural, ülkenin güncel demografik yapısını esas alan ulusal doğum ve ölüm istatistiklerine dayanılarak hazırlanan hayat tabloları kullanılarak bakiye ömrün ve aktüeryal hesap değerlerinin belirlenmesini öngörmektedir.

41. Kurala göre zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında yüzde 2'yi geçmemek üzere belirlenen iskonto oranı esas alınarak hesaplama yapılmasının ise desteğin geleceğe yönelik yıllık gelirleri dikkate alınarak hesaplanacak tazminatın peşin olarak ödenmesi sebebiyle indirim yapılmasını ve bu indirim oranına **ilişkin** üst sınırı ifade ettiği anlaşılmaktadır.

42. Kuralda yer verilen *hayat anüiteleri* kavramı ise desteğin yıllara göre irat olarak elde edeceği gelirlerin peşin olarak toplu ödenmesi halinde ödenecek tazminatın desteğin ve destekten yoksun kalanların yaşı, cinsiyeti ve yıllara göre yaşam olasılıkları dikkate alınarak hesaplanmasına ilişkin formülleri ifade etmektedir. Hayat anüitelerinin işlevi desteğin yaşı göz önünde bulundurularak belirlenen muhtemel yaşam süresi kapsamında elde edilmesi muhtemel gelirin ve desteğin muhtemel yaşam süresi içinde destekten yoksun kalanlara destek sağlayacağı sürenin gözetilmesi suretiyle yıllık yaşam olasılıklarına ve iskonto oranlarına göre tazminatın hesaplanmasını sağlamaktır. Bu itibarla, kural destekten yoksun kalma tazminatının genel kabul görmüş aktüerya kurallarına, başka bir ifadeyle sigorta risklerine ve aktüerya bilimine dayanan hesaplama yöntemlerine uygun hesaplanmasını öngörmektedir.

43. Öte yandan kural, kişinin trafik kazasında beden gücü kaybına uğraması halinde zorunlu mali sorumluluk sigortası

kapsamındaki sürekli sakatlık tazminatının hesaplanmasına ilişkin esasları da düzenlemektedir. Bu itibarla kuralla sürekli sakatlık tazminatının ulusal doğum ve ölüm istatistikleri kullanılarak hazırlanan hayat tablosu, zorunlu mali sorumluluk sigortası genel şartlarında yüzde 2'yi geçmemek üzere belirlenen iskonto oranı ve sürekli sakatlık oranı esas alınarak hayat anüiteleri ile genel kabul görmüş aktüerya kurallarına uygun olarak hesaplanacağı hükme bağlanmıştır.

44. Sürekli sakatlık tazminatı, haksız fiil sebebiyle beden gücü kaybına uğrayan kişinin bu beden gücü kaybı sebebiyle hayatı boyunca harcayacağı fazladan efor sebebiyle talep edebileceği tazminat türüdür. Sürekli sakatlık oranı ise kişinin uğradığı beden gücü kaybını belirleyen orandır.

45. Anılan maddenin birinci fıkrasının üçüncü cümlesinde ise söz konusu tazminatlar ve manevi tazminata ilişkin olarak bu Kanun'da düzenlenmeyen hususlar hakkında 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun haksız fiillere ilişkin hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır. Bu itibarla kanun koyucunun motorlu taşıt işletilmesi sebebiyle üçüncü kişilere verilen zarardan dolayı işletenin hukuki sorumluluğu kapsamındaki tazminat borcunun, haksız fiilden doğan sorumluluk niteliği taşıdığını gözettilmesi anlaşılmaktadır.

46. Maddenin ilk halinde "*Maddi tazminatın biçimi ve kapsamı ile manevi tazminat konularında Borçlar Kanunu'nun haksız fiillere ilişkin hükümleri uygulanır.*" denilmek suretiyle zorunlu mali sorumluluk kapsamında sigorta şirketi tarafından ödenecek tazminatların kapsamının hâlihazırdaki 6098 sayılı Kanun'a göre belirleneceği hükme bağlanmıştır. Bu itibarla anılan madde metninin yürürlükte olduğu dönemde, motorlu taşıt işletilmesi sebebiyle zarar meydana gelmesi halinde motorlu taşıtı işletenin, sürücünün, olası diğer sorumluların ve zorunlu mali sorumluluk sigortası sözleşmesi gereğince bu zarardan dolayı sorumlu olan sigorta şirketinin tamamının tazminat borçlarının kapsamı hâlihazırdaki 6098 sayılı Kanun'un haksız fiilden doğan sorumluluğu düzenleyen hükümlerine göre belirlenmekteydi.

c. İptal Talebinin Gerekçesi

47. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla değer kaybı, destekten yoksun kalma ve sürekli sakatlık tazminatlarının belirlenme esaslarının düzenlendiği, zorunlu mali sorumluluk sigortasının zorunlu tutulmasının amacının motorlu taşıtın işletilmesinden kaynaklanan zararların tazmin edilmesini sağlamak olduğu, söz konusu tazminatların belirlenme esaslarının ise üçüncü kişilerin yaşam ve mülkiyet hakları kapsamındaki gerçek zararlarını karşılamaktan uzak olduğu, motorlu taşıtı işleten kişinin motorlu taşıt işletilmesinden kaynaklanan menfaatleri ile üçüncü kişilerin motorlu taşıt işletilmesi nedeniyle zarara uğramaları halinde bu zararlarının tazmin edilmesindeki menfaatleri arasında dengenin sağlanması gerektiği, devletin kişilerin temel haklarını koruma yönündeki pozitif yükümlülüğünün de bunu gerektirdiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 5., 13., 17. ve 35. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

ç. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

48. Anayasa'nın 17. maddesinde "*Herkes, yaşama, maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına sahiptir*" hükmüne yer verilmiştir. Kişinin yaşam hakkı ile maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı, birbirleriyle sıkı bağlantıları olan, devredilmez ve vazgeçilmez haklarından. Bu bağlamda devletin anılan hakların korunmasına ilişkin pozitif yükümlülükleri de bulunmaktadır.

49. Devletin söz konusu pozitif yükümlülüğü, kişinin uğradığı zararın tespit ve tazmin edecek etkili mekanizmalar kurmak, bu kapsamda gerekli usule ilişkin güvenceleri sunan yargısal prosedürleri sağlamak, bu suretle yargısal ve idari makamların kişilerin idare ve özel kişilerle olan uyuşmazlıklarında etkili ve adil bir karar vermelerini temin etmek sorumluluğunu da içermektedir (*bazı farklarla birlikte bkz. Semra Özel Üner, B. No: 2014/12009, 26/10/2016, § 36*).

50. Mülkiyet hakkının devlete tahmil ettiği pozitif yükümlülükler, devletin koruyucu önlemlerin yanı sıra düzeltici önlemler almasını gerektirebilmektedir. Düzeltici önlemler müdahalenin etkilerini giderici, diğer bir ifadeyle telafi edici yasal, idari ve fiili tedbirleri kapsamaktadır (*Osmanoğlu İnşaat Eğitim Gıda Temizlik Hizmetleri Petrol Ürünleri Sanayi Ticaret Limited Şirketi, § 46*).

51. Mülkiyet hakkına üçüncü kişiler tarafından müdahalede bulunulması durumunda, bu müdahalenin malik üzerinde doğurduğu olumsuz sonuçların mümkünse eski hale döndürülmesini, mümkün değilse malikin zarar ve kayıplarının telafi edilmesini sağlayan idari veya yargısal birtakım hukuki mekanizmaların oluşturulması devletin pozitif yükümlülüklerinin bir gereğidir. Bu bağlamda, hak ihlalinin sonuçlarının giderilmesi bakımından ne tür hukuki mekanizmaların öngörüüleceği hususu devletin takdirindedir. Bu husus kural olarak bir hukuk politikası sorunu olarak Anayasa Mahkemesinin denetim yetkisi dışındadır. Bununla birlikte, Anayasa Mahkemesinin tercih edilen idari veya yargısal mekanizmanın malik üzerinde doğurduğu olumsuz etkilerin düzeltilmesi bakımından yeterli ve elverişli olup olmadığı hususundaki denetim yetkisi saklıdır. Bu bağlamda düzeltici bir mekanizmanın hiç oluşturulmaması veya oluşturulan mekanizmanın müdahaleden önceki durumu tesis edici veya oluşan kayıpları giderici bir nitelik

arz etmemesi durumunda mülkiyet hakkının devlete yüklediği pozitif yükümlülükler ihlal edilmiş olur. (bazı farklarla birlikte bkz. *Osmanoğlu İnşaat Eğitim Gıda Temizlik Hizmetleri Petrol Ürünleri Sanayi Ticaret Limited Şirketi, § 48*).

52. Trafik kazası sonucu meydana gelen ölüm ve yaralanma ile maddi hasarlardan kaynaklı zararların tazmini için 6098 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde işletene karşı dava açılabilmesi mümkündür. Bununla birlikte söz konusu zararların tazminini sağlamak üzere zorunlu mali sorumluluk sigortası sistemi de öngörülmüştür.

53. Zorunlu mali sorumluluk sigortasının amacı karayolunda motorlu taşıt işletilmesinin bir kişinin ölümüne veya yaralanmasına yahut bir şeyin zarara uğramasına yol açması sebebiyle işletenin tazminat yükümlülüğünün sigorta teminat limiti dahilinde teminat altına alınmasıdır. Dava konusu kurallar zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamında ödenecek destekten yoksun kalma tazminatının, sürekli sakatlık tazminatının ve motorlu taşıtın değer kaybı tazminatının hesaplanmasına ilişkin esasları düzenlemektedir.

54. Motorlu taşıt işletilmesine bağlı olarak üçüncü kişilerin uğrayabileceği motorlu taşıtın değer kaybı zararı, destekten yoksun kalma zarar ve sürekli sakatlık zararı Anayasa'nın 17. ve 35. maddelerinde düzenlenen haklarının ihlali sonucunda ortaya çıkan zarar niteliğindedir. Dolayısıyla karayolunda motorlu taşıt işletilmesini düzenleyen kuralları, bu kuralların ihlali halinde uygulanacak idari ve cezai yaptırımları belirlemenin ve uygulamanın yanı sıra motorlu taşıt işletilmesi sebebiyle üçüncü kişilerin uğrayabileceği zararın tazmin edilmesini güvence altına almak da devletin görevleri kapsamındadır. Bu bağlamda söz konusu zararın tazminine ilişkin sistemin belirlenmesi ise devletin takdir yetkisi kapsamında olup zorunlu mali sorumluluk sigortasının veya başka bir tazmin mekanizmasının düzenlenmesi mümkündür.

55. Karayolunda motorlu taşıt işletilmesi, üçüncü kişilerin yaşam, maddi ve manevi varlıklarını koruma ile mülkiyet haklarının ihlali riskini içeren bir faaliyettir. Başka bir ifadeyle motorlu taşıt işletilmesi, kişilerin ölümüne, bedensel zarara ve eşya zararına uğramasına yol açma olasılığını barındırmaktadır. Ölüm sebebiyle ölenin desteğinden yoksun kalan kişinin bu zararının tazmini ile sürekli sakat kalması sebebiyle bedensel zarara uğrayan kişinin bu zararının tazmini ve eşya zararına maruz kalan kişinin zararının tazmini esasen motorlu taşıt işletenin hukuki sorumluluğu kapsamındadır. Bununla birlikte zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamında sigorta şirketinin bu zararlardan dolayı tazminat ödemekle sorumlu tutulmuş olması, zarar gören kişinin Anayasa'nın 17. ve 35. maddelerinde düzenlenen haklarının Anayasa'nın 5. maddesiyle bağlantılı olarak korunmasının amaçlandığını göstermektedir.

56. Motorlu taşıtın işletilmesi sebebiyle üçüncü kişilerin değer kaybı, destekten yoksun kalma ve/veya sürekli sakatlık zararına uğraması halinde işletenin ve kazadan dolayı olası sorumlu diğer kişilerin tazminat borçlarının kapsamı 6098 sayılı Kanun'a göre belirlenmektedir. Uğranılan zararın gerçek tutarının ne olduğu anılan Kanun kapsamında açılan davalara ilişkin yargı kararlarıyla şekillenmiştir. İşletenin tazminat borcunun ödenmesini teminat altına almak amacıyla zorunlu kılınan mali sorumluluk sigortası uyarınca sözleşme yapılmış olan sigorta şirketinin tazminat borcunun kapsamı ise dava konusu kurallara göre belirlenmektedir. Başka bir ifadeyle haksız fiil niteliğindeki trafik kazasından doğan söz konusu zararların tazmininden dolayı sorumlu olan kişilerin tazminat sorumluluklarının hesaplanması farklı kurallara tabi kılınmaktadır. Bu da zarar görenin gerçek zararının karşılanamaması riskini ortaya çıkarmaktadır.

57. Bu çerçevede işleten ve olası diğer sorumluların 6098 sayılı Kanun'a göre hesaplanan tazminat borçlarının kapsamı ile sigorta şirketinin dava konusu kurallara göre hesaplanan tazminat borcunun kapsamı farklılaşabilecektir.

58. 6098 sayılı Kanun'a göre hesaplanan değer kaybı, destekten yoksun kalma ve sürekli sakatlık tazminatlarının dava konusu kurallara göre hesaplanan değer kaybı, destekten yoksun kalma ve sürekli sakatlık tazminatlarından yüksek bir miktara tekabül etmesi halinde üçüncü kişinin zararının, bu zararı teminat altına alması için öngörülmüş olan zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamında karşılanamaması söz konusu olabilecektir. Bu durumun zarar gören kişi aleyhine sonuç doğuracağı ve karayolu zorunlu trafik sigortasının öngörülmesinin temelinde yatan mağdurun gerçek zararının karşılanması amacıyla bağdaşmayacağı açıktır.

59. Açıklanan nedenlerle kural, **Anayasa'nın 5., 17. ve 35. maddelerine aykırıdır. İptali gerekir.**

Kural, Anayasa'nın 5., 17. ve 35. maddelerine aykırı görülerek iptal edildiğinden ayrıca Anayasa'nın 13. maddesi yönünden incelenmemiştir.

2. Maddeye Eklenen İkinci Fıkra

60. 2918 sayılı Kanun'un 90. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümleinin iptali nedeniyle anılan maddenin ikinci fıkrasının uygulanma imkânı kalmamıştır. Bu nedenle söz konusu fıkra 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası kapsamında

değerlendirilmiş ve bu kural yönünden Anayasa'ya uygunluk denetiminin yapılmasına gerek görülmemiştir.

C. Kanun'un 19. Maddesiyle 2918 Sayılı Kanun'un 92. Maddesinin Birinci Fıkrasına Eklenen (1) Bendinin İncelenmesi

1. İptal Talebinin Gerekeci

61. Dava dilekçesinde özetle; dava konusu kuralla hasar sebebiyle trafikten çekme veya hurdaya çıkarılma işlemi görmüş araçların değer kaybına ilişkin tazminat taleplerinin zorunlu mali sorumluluk sigortasının kapsamı dışına çıkarıldığı, mal varlığına yönelik zararlardan kaynaklanan tazminatın mülkiyet hakkı kapsamında korunması gerektiği, bu zararların zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamında tazmininin sağlanmasının devletin pozitif yükümlüklerinin gereği olduğu belirtilerek kuralın Anayasa'nın 5. ve 35. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

2. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu

62. Dava konusu kural, hasar sebebiyle trafikten çekme veya hurdaya çıkarılma işlemi görmüş araçların değer kaybı tazminatı taleplerinin zorunlu mali sorumluluk sigortasının kapsamı dışında olduğunu öngörmektedir.

63. 18/7/1997 tarihli ve 23053 mükerrer sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Karayolları Trafik Yönetmeliği'nin 39. maddesinde ekonomik ömrünü doldurma, eskime, yıpranma, kaza, yanma, tahrip edilme ve benzeri nedenlerle kullanılamaz duruma gelen araçların bu maddede belirtilen şartların sağlanması koşuluyla ve yetkili kişilerin talebi üzerine hurdaya çıkarılacağı hükme bağlanmıştır. Söz konusu Yönetmelik'in 41. maddesinde ise araçların trafikten çekilme işleminin tabi olduğu usul ve esaslar düzenlenmiştir.

64. Hasar sebebiyle trafikten çekme veya hurdaya çıkarılma işlemi görmüş araçlar, aracın tamirine nazaran trafikten çekme veya hurdaya ayırma işleminin yapılmasının daha ekonomik olduğu araçlardır. Bu sebeple bu araçlarda değer kaybı da söz konusu değildir. Değer kaybı tazminatı kaza sonrasında piyasa değerini sürdüren araçların kaza sebebiyle değerinde meydana gelen eksilmeyi karşılayan tazminattır. Kaza sonrasında hasar sebebiyle trafikten çekme veya hurdaya çıkarılma işlemi görmüş araçlarda ise değer kaybının tazmininden değil hasar sebebiyle trafikten çekilen veya hurdaya ayrılan aracın bedelinin karşılanmasından söz etmek mümkündür.

65. Kuralın gerekçesinde de trafik kazası sebebiyle trafikten çekme veya hurdaya çıkarma işlemi uygulanan araçlar bakımından ilgili tazminatların ödeneceği, bununla birlikte bu araçlar için artık piyasa değerinden söz edilemeyeceğinden değer kaybı tazminatı taleplerinin zorunlu mali sorumluluk sigortası kapsamı dışında bırakılmasının amaçlandığı ifade edilmiştir. Bu itibarla kaza sonrasında hasar sebebiyle trafikten çekilen veya hurdaya çıkarılma işlemi yapılan araçlar için değer kaybı tazminatı talebinde bulunulamayacak olması nedeniyle bu taleplerin zorunlu mali sorumluluk sigortasının kapsamı dışında bırakıldığı anlaşılmaktadır.

66. Açıklanan nedenlerle kural, Anayasa'nın 5. ve 35. maddelerine aykırı değildir. İptal talebinin reddi gerekir.

IV. İPTALİN DİĞER KURALLARA ETKİSİ

67. 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrasında kanunun, Cumhurbaşkanlığı kararnamesinin veya Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü 'nün belirli kurallarının iptali, diğer kurallarının veya tümünün uygulanmaması sonucunu doğuruyorsa bunların da Anayasa Mahkemesince iptaline karar verilebileceği öngörülmektedir.

68. 2918 sayılı Kanun'un 90. maddesinin birinci fıkrasının ikinci cümlesinin iptali nedeniyle uygulanma imkanı kalmayan anılan maddenin ikinci fıkrasının 6216 sayılı Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince iptali gerekir.

V. YÜRÜRLÜĞÜN DURDURULMASI TALEPLERİ

69. Dava dilekçesinde özetle, itiraz konusu kuralların uygulanmaları halinde telafisi güç veya imkânsız zararların doğabileceği belirtilerek yürürlüklerinin durdurulmasına karar verilmesi talep edilmiştir.

9/6/2021 tarihli ve 7327 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 18. maddesiyle 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun;

1. 90. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümleye,

2. 90. maddesine eklenen ikinci fıkraya,

yönelik yürürlüğün durdurulması taleplerinin, koşulları oluşmadığından REDDİNE,

B. 1. 7. maddesiyle 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 308/c maddesinin dördüncü fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin "... ve 206 ncı madde kapsamında rehinli alacaklardan hemen sonra, diğer bütün alacaklardan önce ödenir; ..." bölümüne,

2. 19. maddesiyle 2918 sayılı Kanun'un 92. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (1) bendine,

yönelik iptal talepleri 29/12/2022 tarihli ve E.2021/82, K.2022/167 sayılı kararlarla reddedildiğinden bu bende ve bölüme ilişkin yürürlüğün durdurulması taleplerinin REDDİNE,

29/12/2022 tarihinde **OYBİRLİĞİYLE** karar verilmiştir.

VI.HÜKÜM

9/6/2021 tarihli ve 7327 sayılı İcra ve İflas Kanunu ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'un;

A. 7. maddesiyle 9/6/1932 tarihli ve 2004 sayılı İcra ve iflas Kanunu'nun 308/c maddesinin dördüncü fıkrasının değiştirilen birinci cümlesinin "...ve 206 ncı madde kapsamında rehinli alacaklardan hemen sonra, diğer bütün alacaklardan önce ödenir:..." bölümünün Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin **REDDİNE**,

B. 18. maddesiyle 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu'nun;

1. 90. maddesinin birinci fıkrasına eklenen ikinci cümleinin Anayasa'ya aykırı olduğuna ve **İPTALİNE**,

2. 90. maddesine eklenen ikinci fıkranın 30/3/2011 tarihli ve 6216 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Kanun'un 43. maddesinin (4) numaralı fıkrası gereğince **İPTALİNE**,

C. 19. maddesiyle 2918 sayılı Kanun'un 92. maddesinin birinci fıkrasına eklenen (1) bendinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve iptal talebinin **REDDİNE**, 29/12/2022 tarihinde **OYBİRLİĞİYLE** karar verildi.

Başkan
Zühtü ARSLAN

Başkanvekili
Hasan Tahsin GÖKCAN

Başkanvekili
Kadir ÖZKAYA

Üye
Engin YILDIRIM

Üye
Muammer TOPAL

Üye
M.EminKUZ

Üye
Rıdvan GÜLEÇ

Üye
Recai AKYEL

Üye
Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye
Selahaddin MENTEŞ

Üye
Basri BAĞCI

Üye
İrfan FİDAN

Üye
Kenan YAŞAR

Üye
Muhterem İNCE